

RECITÁL
IVO KAHÁNKA
A TOMÁŠE
JAMNÍKA /
RECITAL BY
IVO KAHÁNEK
AND TOMÁŠ
JAMNÍK

Účinkující / Performers

Ivo Kahánek – klavír / piano

Tomáš Jamník – violoncello / cello

12. 11. 2022 15 h / 3 p.m. Vila Tugendhat, Brno /
19 h / 7 p.m. Vila Tugendhat, Brno

Program

Leoš Janáček

Pohádka pro violoncello a klavír, JW VII/5

1. Con moto
2. Con moto
3. Allegro

Alexander Glazunov

Elegie pro violoncello a klavír, op. 17

Krzystof Penderecki

Divertimento pro violoncello sólo

1. Sarabande
2. Serenade
3. Tempo di Valse
4. Aria
5. Scherzo
6. Notturmo

Přestávka

Sergej Rachmaninov

Sonáta pro violoncello a klavír g moll, op. 19

1. Lento – Allegro moderato
2. Allegro scherzando
3. Andante
4. Allegro mosso

Programme

Leoš Janáček

Fairy Tale for Cello and Piano, JW VII/5

1. Con moto
2. Con moto
3. Allegro

Alexander Glazunov

Elegy for Cello and Piano, op. 17

Krzysztof Penderecki

Divertimento for Cello Solo

1. Sarabande
2. Serenade
3. Tempo di Valse
4. Aria
5. Scherzo
6. Notturmo

Intermission

Sergej Rachmaninov

Sonata for Cello and Piano in G minor, op. 19

1. Lento – Allegro moderato
2. Allegro scherzando
3. Andante
4. Allegro mosso

Pohádka pro violoncello a klavír je jedinou ucelenou kompozicí Leoše Janáčka (1854–1928) pro uvedené nástrojové obsazení. Jeho další komorní dílo (s největší pravděpodobností ze stejné doby) – *Presto* pro violoncello a klavír – zůstalo nedokončeno. *Pohádka*, jak již její název naznačuje, původně vycházela z mimohudebního námětu. Janáček prostřednictvím své kompozice ztvárnil části pohádkového příběhu ruského romantického básníka Vasilije Andrejeviče Žukovského, ve kterém se vypráví o vousatém císaři Berendějovi, jenž kvůli svému unáhlenému slibu kostlivci v nečekané chvíli přišel o jediného syna. Geneze této Janáčkovy skladby je poněkud složitější, existují dokonce tři verze díla. 10. února roku 1910 byla dokončena první třívětá podoba kompozice, která měla premiéru již o měsíc později v Brně v rámci VI. sonátové hodiny na varhanické škole. V roce 1912 Janáček *Pohádku* upravil a dopsal její čtvrtou větu. Až o celé desetiletí později se dílo dočkalo své definitivní verze a také vydání u Hudební matice Umělecké besedy. V té době skladatel již nepovažoval za nutné *Pohádku* prezentovat výhradně jako programní kompozici, a dokonce ji uvažoval nazvat jednoduše sonátou.

V rámci tvůrčího odkazu polského skladatele Krzysztofa Pendereckého (1933–2020) mělo violoncello zcela podstatné postavení. Zasluhou jeho blízkých vztahů s mnoha významnými interprety včetně legendárního Mstislava Rostropoviče zanechal Penderecki pro tento nástroj množství pozoruhodných opusů zejména koncertantních a také sólových. *Suita pro violoncello sólo*, podobně jako Janáčkovu *Pohádku*, nevznikla „jedním dechem“. V tomto případě se jedná o skladbu mapující kompoziční vývoj svého autora po dobu až dvaceti let. Prvotní verze z roku 1994 – *Divertimento* – sestávala ze tří částí: *Serenády*, *Scherza* a *Nokturna* a byla věnována Borisi Pergamenščikovovi, který toto dílo téhož roku provedl v Kolíně nad Rýnem. Postupem času se kompozice rozrůstala o následující věty: *Sarabandu* (2001), *Tempo di Valse* (2004), *Árii* (2006), *Allegro con bravura* (2010) a nakonec úvodní část *Preludium* (2013). Kromě zmíněného Pergamenščikova se po jeho smrti na premiérách jednotlivých vět skladby podíleli takoví violoncellisté jako Claudio Bohórquez, Michel Strauss či Arto Noras.

Skladba je po formální stránce jakýmsi barokním hudebním útvarem, ve skutečnosti se však jedná o ukázkou autorova neoromantického kompozičního projevu. Melodická stránka zde oplývá chromatickými postupy a co se týká technických požadavků na sólistu, lze říci, že jde o nanejvýš rozmanité a vynalézavé interpretační pokyny.

Další skladbou koncertu opět pro oba nástroje – violoncello a klavír – je *Elegie Des dur, op. 17* z roku 1888, kterou napsal v té době výjimečně nadaný třiačacetiletý ruský skladatel Alexandr Konstantinovič Glazunov (1865–1936). Autor své dílo věnoval památce zesnulého Ference Lizsta, kterého si velice vážil. Glazunov byl dokonce poctěn tím, že se mnohem starší mistr na sklonku svého života zajímal o jeho juvenilní tvorbu. Traduje se, že si Liszt přál mladého Glazunova osobně poznat, což se stalo v roce 1886 ve Výmaru, kdy mladičký skladatel cestoval po západní Evropě. Tenkrát byla dokonce provedena i jeho první symfonie. Lze rovněž tvrdit, že Glazunov komponoval pod vlivem Ference Lizsta, například skladby s názvem *Elegie pro violoncello a klavír* nalezneme v odkazu skladatele maďarského původu hned dvě. Glazunovova *Elegie* o délce necelých deseti minut je kompozicí nostalgického charakteru a působivé melodičnosti v pozdně romantickém duchu.

V dalších letech se Glazunov zejména díky svým symfoniím a *Houslovému koncertu* těšil mezinárodnímu uznání a od roku 1888 se začal etablovat také coby dirigent, kdy v rámci světové výstavy v Paříži řídil svou symfonickou prvotinu. V březnu 1896 stanul na dirigentském stupínku posthumní premiéry Čajkovského studentské předehry *Bouře*. V následujícím roce se mimo jiné i jeho vinou uskutečnilo neúspěšné první provedení Rachmaninovovy *Symfonie č. 1*. Důvodem tohoto fiaska byl údajně nejen malý počet zkoušek, nýbrž i Glazunovova neúměrná konzumace alkoholu.

Sergej Rachmaninov (1873–1943) výše zmíněný veřejný neúspěch nesl velmi těžce. Po dobu několika let pak trpěl depresemi a jako hudební tvůrce se zcela odmlčel. Komponování se začal opět věnovat až na přelomu století a mezi jeho prvními opusy byla tehdy i *Sonáta pro violoncello a klavír g moll, op. 19*. Po dokončení svého

druhého klavírního koncertu a po návratu do Moskvy zkomponoval Rachmaninov na podzim roku 1901 toto své poslední komorní dílo. Dedikoval ho o čtrnáct let staršímu důvěrnému příteli Anatoliji Brandukovovi, který mu byl i svědkem na svatbě. Sonátu, ve které mají oba nástroje rovnocenné postavení, pak společně uvedli začátkem prosince téhož roku v Moskvě.

Většina hlavních témat je v díle prvně představena v partu klavíru, záhy jsou pak primární hudební myšlenky rozvedeny violoncellem. Po interpretační stránce lze skladbu označit za vysoce náročnou. A jak tomu bylo v období pozdního romantismu zvykem, obsahuje i Rachmaninovova sonáta čtyři rozsáhlé věty.

Po mnoha letech Rachmaninov vzpomínal na svou violoncellovou sonátu jako na jednu z kompozic, jimiž se s pomocí lékaře Nikolaje Dahla po dlouhém období deprese a neschopnosti tvořit znovu „narodil“ coby skladatel.

Ivana Kalina Tabak

Fairy Tale for Cello and Piano is the only complete composition by Leoš Janáček (1854–1928) for this instrumentation. His next chamber work (most probably from the same period) – *Presto* for cello and piano – remained unfinished. *Fairy Tale*, as its title suggests, was originally based on a non-musical theme. Janáček used his composition to recreate parts of a fairytale story by the Russian Romantic poet Vasily Andreyevich Zhukovsky, which tells of the bearded Tsar Berendey, who lost his only son in an unexpected moment because of his rash promise to a skeleton. The genesis of this composition by Janáček is somewhat more complex, and there are three versions of the work. On 10 February 1910, the first three-movement form of the composition was completed, which was premiered a month later in Brno during the Sixth Sonata Lesson at the Organ School. In 1912 Janáček modified the *Fairy Tale* and added the fourth movement. It was not until a full decade later that the work received its definitive version and its publication by Hudební matice of the Umělecká beseda forum. At that time the composer no longer considered it necessary to present *Fairy Tale* exclusively as a programmatic composition, and even considered calling it simply a sonata.

Within the creative legacy of the Polish composer Krzysztof Penderecki (1933–2020), the cello had an absolutely essential position. Thanks to his close relationships with many important performers, including the legendary Mstislav Rostropovich, Penderecki left a number of remarkable opuses for this instrument, especially concertante and also solo works. *Suite for Cello Solo*, like Janáček's *Fairy Tale*, was not written "in one breath". In this case, it is a composition mapping the compositional development of its author over a period of up to twenty years. The original version from 1994 – *Divertimento* – consisted of three parts: *Serenade*, *Scherzo* and *Nocturne* and was dedicated to Boris Pergamenschikov, who performed this work in Cologne the same year. Over time, the composition grew to include the following movements: *Sarabande* (2001), *Tempo di Valse* (2004), *Aria* (2006), *Allegro con bravura* (2010) and finally the opening movement *Preludium* (2013). In addition to the aforementioned Pergamenschikov,

such cellists as Claudio Bohórquez, Michel Strauss and Arto Noras participated in the premieres of individual movements of the work after his death.

Formally, the piece is a kind of baroque musical unit, but in fact it is an example of the composer's neo-romantic compositional expression. The melodic aspect here abounds with chromatic procedures and, as far as the technical demands on the soloist are concerned, it can be said that these are extremely varied and inventive interpretative instructions.

The next piece in the concerto, again for both instruments – cello and piano – is the *Elegy in D flat major, Op. 17* from 1888, written by the then exceptionally gifted twenty-three-year-old Russian composer Alexander Konstantinovich Glazunov (1865–1936). The author dedicated his work to the memory of the late Ferenc Liszt, whom he held in high esteem. Glazunov was honoured by the much older master, at the end of his life, having taken an interest in his juvenile work. It is said that Liszt wished to meet young Glazunov in person, which happened in Weimar in 1886, when the young composer was travelling through Western Europe. His first symphony was performed at that time. It can also be argued that Glazunov composed under the influence of Ferenc Liszt; for example, there are two compositions entitled *Elegy for Cello and Piano* found in the Hungarian composer's legacy. Glazunov's *Elegy* of less than ten minutes is a composition of nostalgic character and impressive melodicism in a late romantic vein.

In the following years, Glazunov enjoyed international recognition, especially with his symphonies and his *Violin Concerto*, and from 1888 he also began to establish himself as a conductor, having conducted his symphonic debut at the World Exhibition in Paris. In March 1896 he stood on the conductor's podium for the posthumous premiere of Tchaikovsky's student overture *The Tempest*. In the following year, partly due to him, the first performance of Rachmaninov's *Symphony No. 1* was unsuccessful. The reason for this fiasco was allegedly not only the low number of rehearsals, but also Glazunov's excessive consumption of alcohol.

Sergei Rachmaninov (1873–1943) took the above-mentioned public failure very hard. Afterwards, he suffered from depression and went completely silent as a music creator for several years. He began to compose again at the turn of the century and among his first opuses was the *Sonata for Cello and Piano in G minor, Op. 19*. After completing his second piano concerto and returning to Moscow, Rachmaninov composed this, his last chamber work, in the autumn of 1901. He dedicated it to his close friend Anatoly Brandukov, fourteen years his senior, who was also the best man at his wedding. They presented the sonata, in which both instruments have an equal position, together in Moscow at the beginning of December of the same year.

Most of the main themes in the work are first introduced in the piano part, then the primary musical ideas are developed by the cello. In terms of interpretation, the composition can be described as highly demanding. And as was customary in the late Romantic period, Rachmaninov's sonata contains four large movements.

Many years later, Rachmaninov recalled his cello sonata as one of the compositions with which, with the help of his physician Nikolai Dahl, he was "reborn" as a composer after a long period of depression and inability to create.

Ivana Kalina Tabak

Ivo Kahánek

Klavír

Jako interpret nevšední emocionální síly a hloubky si Ivo Kahánek získal pověst jednoho z nejpůsobivějších umělců své generace. V roce 2004 se stal absolutním vítězem mezinárodní hudební soutěže Pražské jaro a již předtím získal ocenění v mnoha významných kláních u nás i v cizině (Maria Canals Piano Competition v Barceloně, Vendome Prize ve Vídni, Stiftung Tomassoni Wettbewerb v Kolíně nad Rýnem aj.). Z jeho mnoha koncertů jmenujme alespoň vystoupení na festivalu BBC Proms v londýnské Royal Albert Hall s Jiřím Bělohávkem a BBC Symphony Orchestra či koncerty s Berlínskou filharmonií pod taktovkou Sira Simona Rattla. Kromě toho Ivo Kahánek pravidelně spolupracuje s Českou filharmonií a má za sebou úspěšná vystoupení s Mahler Chamber Orchestra, Wiener Symphoniker, BBC Scottish Symphony Orchestra Glasgow, Bamberger Symphoniker a mnoha jinými. Z dalších významných umělců, s nimiž spolupracoval, jmenujme alespoň dirigenty Semjona Byčkova, Johna Eliota Gardinera, Jakuba Hrušou, Tomáše Netopila, Andrése Orozco-Estradu, Rafaela Payareho, houslistu Daniela Hopea, violoncellistku Alissu Weilerstein, Pavel Haas Quartet, Tetzlaff Quartet, sopranistku Martinu Jankovou či tenoristu Pavla Černocho. Za nahrávku klavírních koncertů Antonína Dvořáka a Bohuslava Martinů s Bamberskými symfoniky a Jakubem Hrušou u vydavatelství Supraphon získal prestižní cenu BBC Music Magazine Award. Z dalších významných ocenění jmenujme Diapason d'Or, cenu Anděl v kategorii Klasika nebo cenu Classic Prague Award za sólistický výkon roku. Ivo Kahánek je absolventem Janáčkovy konzervatoře v Ostravě, Akademie múzických umění v Praze a londýnské Guildhall School of Music and Drama.

Piano

As a performer of extraordinary emotional power and depth, Ivo Kahánek has earned a reputation as one of the most impressive artists of his generation. In 2004, he was the absolute winner of the Prague Spring International Music Competition and had already won prizes in many important competitions in this country and abroad (Maria Canals Piano Competition in Barcelona, Vendome Prize in Vienna, Stiftung Tomassoni Wettbewerb in Cologne, etc.). Among his many concerts, let us mention at least his appearances at the BBC Proms at London's Royal Albert Hall with Jiří Bělohlávek and the BBC Symphony Orchestra, or concerts with the Berlin Philharmonic under Sir Simon Rattle. In addition, Ivo Kahánek regularly collaborates with the Czech Philharmonic and has had successful performances with the Mahler Chamber Orchestra, Wiener Symphoniker, BBC Scottish Symphony Orchestra Glasgow, Bamberger Symphoniker and many others. Among the other important artists with whom he has collaborated are conductors Semyon Byčkov, John Eliot Gardiner, Jakub Hrůša, Tomáš Netopil, Andrés Orozco-Estrada, Rafael Payare, violinist Daniel Hope, cellist Alissa Weilerstein, the Pavel Haas Quartet, the Tetzlaff Quartet, soprano Martina Janková and tenor Pavel Černoch. For his recording of the piano concertos of Antonín Dvořák and Bohuslav Martinů with the Bamber Symphony and Jakub Hrůša on the Supraphon label he received the prestigious BBC Music Magazine Award. Other important awards include the Diapason d'Or, the Anděl Award in the Classical category and the Classic Prague Award for Soloist Performance of the Year. Ivo Kahánek is a graduate of the Janáček Conservatory in Ostrava, the Academy of Performing Arts in Prague and the Guildhall School of Music and Drama in London.

Tomáš Jamník

Violoncello

Tomáš Jamník, uznávaný interpret klasické i soudobé hudby, je znám i jako iniciátor hudebních projektů. V jeho hře je obzvlášť oceňována důkladná znalost přednášené skladby, práce s detaily a vřelá hudební komunikace s publikem.

Jako sólista hostoval u významných českých i zahraničních orchestřů, mimo jiné u České filharmonie, Slovenské filharmonie, DSO Berlin pod taktovkou Jakuba Hrůši, Jerusalem Symphony Orchestra nebo Philharmonia Orchestra London.

Jako komorní hráč vystoupil např. s Magdalenou Koženou, Leif Ove Andsnesem, Ivo Kahánkem, Josefem Špačkem, Tobiasem Feldmannem, Janou Bouškovou, Pavel Haas Quartetem a Dvořákovým triem. Kromě klasického repertoáru uvádí Tomáš v život i méně známé skladby a soudobou hudbu. Společně s houslistou Josefem Špačkem vydal v dubnu 2022 u vydavatelství Supraphon výběr českých duí (Schulhoff, Martinů, Klein, aranže Janáčkova kvartetu pro housle a violoncello), jež sklízí vysoce pochvalnou kritiku.

Vedle kariéry violoncellisty je Tomáš nadšeným inovátorem v oboru klasické hudby.

Je autorem iniciativy Vážný zájem. Od roku 2015 působí jako umělecký vedoucí Akademie komorní hudby a v roce 2018 se stal uměleckým ředitelem Ševčíkovy akademie, jež čerpá z metod legendárního houslisty Otakara Ševčíka.

Vystudoval hru na violoncello v Praze u Mirko Škampy, Martina Škampy a Josefa Chuchra, pokračoval v Lipsku u Petera Brunse a na berlínské Universität der Künste u Jense Petera Maintze.

V roce 2006 zvítězil na mezinárodní soutěži Pražské Jaro, kde obdržel řadu dalších zvláštních cen, stal se též finalistou a držitelem zvláštní ceny na soutěži Pierre Fournier Award 2011 v Londýně.

Tomáš hraje na nástroj Lorenzo Storioni z roku 1784, laskavě zapůjčený ze soukromé sbírky pana Aleše Voverky.

Cello

Tomáš Jamník, a renowned performer of classical and contemporary music, is also known as an initiator of musical projects. His performances are particularly appreciated for the thorough knowledge of the pieces performed, his attention to detail and his warm musical communication with the audience.

As a soloist he has been a guest of major Czech and international orchestras, including the Czech Philharmonic, Slovak Philharmonic, DSO Berlin under Jakub Hrůša, Jerusalem Symphony Orchestra and Philharmonia Orchestra London.

As a chamber musician, he has performed with Magdalena Kožená, Leif Ove Andsnes, Ivo Kahánek, Josef Špaček, Tobias Feldmann, Jana Boušková, the Pavel Haas Quartet and the Dvořák Trio. In addition to the classical repertoire, Tomáš also brings to life lesser-known compositions and contemporary music. Together with the violinist Josef Špaček, he published a selection of Czech duos (Schulhoff, Martinů, Klein, arrangements of Janáček's Quartet for violin and cello) on the Supraphon label in April 2022, which has been highly praised.

In addition to his career as a cellist, Tomáš is an enthusiastic innovator in the field of classical music.

He is the author of the "Serious Interest" initiative. Since 2015 he has been the artistic director of the Academy of Chamber Music and in 2018 he became the artistic director of the Ševčík Academy, which draws on the methods of the legendary violinist Otakar Ševčík.

He studied the cello in Prague with Mirko Škampa, Martin Škampa and Josef Chuchr, and continued his studies in Leipzig with Peter Bruns and at the Universität der Künste in Berlin with Jens Peter Maintz. In 2006 he won the international competition Prague Spring, where he received a number of other special prizes, and was also a finalist and winner of a special prize at the Pierre Fournier Award 2011 in London.

Tomáš plays a Lorenzo Storioni instrument from 1784, kindly borrowed from the private collection of Mr. Aleš Voverka.

